

Założenia do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej

I. Cel wprowadzenia regulacji

W obecnie obowiązującym stanie prawnym brak jest przepisów regulujących w sposób kompleksowy ochronę odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej. Zarówno *ustawa – Prawo energetyczne* jak i *ustawa o pomocy społecznej* lub *ustawa o dodatkach mieszkaniowych* nie przewidują rozwiązań w tym zakresie. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – *Prawo energetyczne* uregulowano jak dotąd jedynie procedurę odłączania od sieci oraz kwestię montażu liczników przedpłatowych. Zgodnie zaś z art. 6 ust. 4a pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. *o dodatkach mieszkaniowych* przy ustalaniu wysokości dodatku mieszkaniowego nie uwzględnia się wydatków ponoszonych na energię elektryczną.

Przedmiotowy projekt założeń definiuje docelową grupę osób, wprowadza działania osłonowe dla tej grupy, reguluje obowiązki organów państwa i przedsiębiorstw energetycznych zaangażowanych w udzielanie pomocy.

Zaopatrzenie w energię elektryczną odbiorców w gospodarstwach domowych stanowi dobro cywilizacyjne, do którego każdy, bez względu na swą sytuację materialną, powinien mieć zagwarantowany dostęp. Znajduje to swoje potwierdzenie w wielu aktach prawa UE.

Wprowadzenie koncepcji ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej pozwoli na rozwiązanie problemu tzw. ubóstwa energetycznego, a tym samym na wypełnienie zapisów dyrektywy 2009/72/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. *dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE*.

W założeniach przedstawiono:

- Alternatywne koncepcje pomocy odbiorcom wrażliwym energii elektrycznej:
  - A) administracyjne wprowadzenie w życie specjalnie skonstruowanej tańszej taryfy socjalnej (rodzinnej)
  - B) świadczenie pomocy przez przedsiębiorstwa energetyczne w ramach ich programów pomocowych (tzw. zasada odpowiedzialności społecznej biznesu CSR – z ang. Corporate Social Responsibility)
  - C) stworzenie rozwiązania mieszczącego się w krajowym systemie zabezpieczenia społecznego:
    1. odrębne świadczenie w systemie zabezpieczenia społecznego polegające na przyznaniu zasiłku celowego
    2. rozwiązanie polegające na przyznaniu odbiorcom wrażliwym dodatku energetycznego do zasiłku stałego i zasiłku okresowego
    3. bonifikata dla odbiorców wrażliwych połączona z system rekompensat dla przedsiębiorstw energetycznych, polegających na odliczaniu tych rekompensat od należności podatkowych odprowadzanych przez te przedsiębiorstwa na rzecz Skarbu Państwa
    4. przyznanie odbiorcy wrażliwemu zryczałtowanej bonifikaty połączonej z systemem rekompensat dla przedsiębiorstw energetycznych:

- Koncepcje przedłożone Radzie Ministrów:

WARIANT 1 - wprowadzenie zryczałtowanej bonifikaty w płatności za energię elektryczną oraz system rekompensat dla przedsiębiorstw energetycznych, oparty o dotacje przedmiotowe dla tych przedsiębiorstw

WARIANT 2 - przyznanie ryczałtu energetycznego odbiorcom wrażliwym w płatności za energię elektryczną oraz rekompensata przedsiębiorstwom energetycznym przyznanej pomocy poprzez transfer środków finansowych dokonywanych przez ośrodki pomocy społecznej

II. Alternatywne koncepcje pomocy odbiorcom wrażliwym energii elektrycznej

W ocenie Ministerstwa Gospodarki można wyodrębnić wiele sposobów udzielania pomocy najsłabszym odbiorcom:

A) administracyjne wprowadzenie w życie specjalnie skonstruowanej tańszej taryfy socjalnej (rodzinnej).

Takie rozwiązanie spowoduje konieczność utrzymywania obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia (przed jej wprowadzeniem do stosowania).

Zasadniczym mankamentem tego rozwiązania jest administracyjne przywrócenie częściowego subsydiowania skrośnego jednych odbiorców energii elektrycznej przez innych i zniekształcania w ten sposób rynkowych informacji w zakresie prawidłowej wyceny energii elektrycznej. W dyrektywie 2009/72/WE w sposób jednoznaczny akceptuje się pomoc wrażliwym odbiorcom energii elektrycznej poprzez system zabezpieczenia społecznego, natomiast nie proponuje się wprowadzania tańszych taryf socjalnych.

B) świadczenie pomocy przez przedsiębiorstwa energetyczne w ramach ich programów pomocowych (tzw. zasada odpowiedzialności społecznej biznesu CSR – z ang. Corporate Social Responsibility).

Rozwiązanie to, jako nie noszące cechy pełnego rozwiązania systemowego, może mieć jedynie charakter rozwiązania uzupełniającego, stosowanego dobrowolnie przez przedsiębiorstwa sektora energetyki w ramach tzw. społecznej odpowiedzialności biznesu.

C) stworzenie rozwiązania mieszczącego się w krajowym systemie zabezpieczenia społecznego:

1) odrębne świadczenie w systemie zabezpieczenia społecznego polegające na przyznaniu zasiłku celowego

Powyższe rozwiązanie przewiduje wprowadzenie zasiłku celowego dla odbiorców wrażliwych. Odbiorcą wrażliwym byłby odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym spełniający kryteria do otrzymywania zasiłku celowego na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn.

zm.) posiadający zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej. Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej zasiłek celowy przyznaje się w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej.

W celu wydania decyzji przyznającej zasiłek celowy odbiorcy wrażliwemu należy przeprowadzić rodzinny wywiad środowiskowy przez pracownika socjalnego. W następstwie spełnienia przesłanek ustawowych oraz po przeprowadzeniu powyższego wywiadu, zostaje wydana decyzja administracyjna o przyznaniu danemu odbiorcy wrażliwemu zasiłku celowego na częściowe pokrycie opłat za zużyty energię elektryczną.

Jednakże należy zauważyć, iż z powyżej zaprezentowanym rozwiązaniem wiąże się kilka kluczowych problemów.

Przede wszystkim zastrzeżenia budzą koszty realizacji tej koncepcji. Z danych przekazanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wynika, iż koszt jednostkowy obsługi tego zadania, jako zadania zleconego gminie z zakresu administracji rządowej (przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, koszt postępowania administracyjnego, koszty biurowe i lokalowe) został oszacowany na 90 zł. Zatem całkowity koszt roczny wprowadzenia ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej w formie zasiłku celowego wynosiłby ponad 461 mln zł – 130 mln zł to roczny koszt świadczeń oraz 331 mln zł to roczny koszt obsługi systemu (przy założeniu 4 decyzji w roku przyznających zasiłek celowy na częściowe pokrycie kosztów energii elektrycznej). W ocenie Ministerstwa Gospodarki nie do przyjęcia jest system ochrony odbiorców wrażliwych, w którym koszty obsługi przewyższają wartość udzielonych w ramach systemu świadczeń.

Ponadto, należy mieć na względzie, iż postępowanie w sprawie zasiłków celowych jest postępowaniem najdroższym w systemie zabezpieczenia społecznego, z uwagi na to, że zawsze przyznanie tych zasiłków poprzedzone jest bezpośrednim rodzinnym wywiadem środowiskowym przez pracownika socjalnego. W systemie tym osoba może co miesiąc wnioskować o przyznanie zasiłku celowego, a więc w przeciągu roku może ona złożyć 12 wniosków, co spowoduje tylko w jednym roku 12 postępowań wobec jednej rodziny. Jeżeli zadanie to miałyby być finansowane z budżetu własnego gminy poprzez zaproponowanie zwiększenia udziału gmin w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych, to ten sposób finansowania zadania przyczyniłby się do przerzucenia ogromnych kosztów w skali kraju na pomoc społeczną. Biedne gminy (przede wszystkim wiejskie i małe miejskie) nie byłyby w stanie udźwignąć kosztów tego zadania. Należy ponadto zauważyć, że propozycja użycia zasiłku celowego, jako instrumentu mającego chronić odbiorców

wrażliwych, w konsekwencji zachęcałyby osoby do zadłużania się, skoro jako płatnik długów zostałby wskazany ośrodek pomocy społecznej, co z kolei przyczyniłoby się do zwiększania z roku na rok kosztów realizacji tego zadania.

Co więcej, jak wynika z dotychczasowego orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, energia elektryczna nie jest traktowana jako niezbędna potrzeba bytowa – co w konsekwencji powoduje, że bez dokonania w odpowiednich zmian prawa nie można wobec tego dobra stosować rozwiązań w postaci udzielania zasiłków celowych dla najuboższych grup odbiorców tej energii.

Podsumowując, oparcie systemu pomocy odbiorcom wrażliwym wyłącznie na systemie zabezpieczenia społecznego w polskich warunkach budzi poważne zastrzeżenia. Analiza taka była już podejmowana w zakresie wyboru systemu pomocy społecznej i zasiłku celowego na pokrycie kosztów energii elektrycznej jako świadczenia mającego wspomagać odbiorców wrażliwych na rynku energii elektrycznej. Pomysł taki został jednak uznany za nietrafiony pod względem systemowym, społecznym jak i ekonomicznym.

2) rozwiązanie polegające na przyznaniu odbiorcom wrażliwym dodatku energetycznego do zasiłku stałego i zasiłku okresowego

W zaprezentowanej koncepcji odbiorcą wrażliwym byłby odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym uprawniony do otrzymywania zasiłku stałego lub zasiłku okresowego, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) posiadający zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej.

Proponuje się wprowadzenie rozwiązania w postaci zadania zleconego gminie. Gmina (ośrodek pomocy społecznej) będzie wydawać decyzje i wypłacać dodatki energetyczne dla odbiorców wrażliwych. Gmina otrzyma dotację celową z budżetu państwa na przyznawane dodatki energetyczne oraz na sfinansowanie kosztów obsługi realizacji tego zadania.

Dodatek energetyczny, wypłacany jako comiesięczne świadczenie, przyznawany byłby:

1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej - w wysokości stanowiącej 1/12 z 30% średniej ceny 900 kWh z ubiegłego roku,

2) w przypadku rodzin:

a) składających się z dwóch do czterech osób, w wysokości stanowiącej 1/12 z 30% średniej ceny 1250 kWh z ubiegłego roku,

b) składających się z 5 i więcej osób w wysokości stanowiącej 1/12 z 30% z średniej ceny 1500 kWh z ubiegłego roku.

Średnią cenę powyższych progów zużycia za ubiegły rok zobowiązany będzie ogłaszać corocznie Prezes URE w terminie do 31 marca każdego roku. Wysokość dodatków ulegała będzie zmianie corocznie w miesiącu następującym po miesiącu, w którym została opublikowana średnia cena. Dodatek energetyczny przyznawany byłby od miesiąca, w którym osoba złożyłaby wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. Osoba traciłaby prawo do dodatku energetycznego od miesiąca następującego po miesiącu, w którym przestałaby spełniać warunki do otrzymywania dodatku.

Dodatek energetyczny przyznawany byłby w drodze decyzji administracyjnej przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy. Wójt/burmistrz/prezydent miasta mógłby upoważnić do prowadzenia postępowania oraz do wydawania zaświadczeń w tych sprawach kierownika ośrodka pomocy społecznej.

Wydanie decyzji administracyjnej jest w tym przypadku konieczne z uwagi na to, że:

1) mamy do czynienia z władczym rozstrzygnięciem organu w zakresie przyznania bądź odmowy pomocy – od takiego rozstrzygnięcia zgodnie z Konstytucją RP musi przysługiwać odwołanie do II instancji oraz kontrola sądowo – administracyjna rozstrzygnięcia,

2) obok warunku otrzymywania zasiłku stałego bądź okresowego występują dodatkowe elementy, które muszą być brane pod uwagę przy ustalaniu uprawnienia do „pomocy energetycznej”, tj. konieczność posiadania zawartej umowy z przedsiębiorstwem energetycznym, ustalanie limitu pomocy w oparciu o ilość osób w rodzinie wnioskodawcy,

3) wystąpią sytuacje, w których uprawnienie do świadczenia będzie zależało od tego czy osoba zamieszkuje w lokalu/domu, w którym ma zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym (osoba będąca zasiłkobiorcą stałym, która przebywa w domu pomocy społecznej, zakładzie pielęgnacyjno – opiekuńczym, zakładzie opiekuńczo – leczniczym, a posiadająca mieszkanie/dom, w którym ma licznik prądu i zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym będzie wyłączona z możliwości otrzymywania pomocy dla odbiorców wrażliwych).

Ustalenie uprawnień, przyznawanie i wypłata dodatków energetycznych oznacza nałożenie na gminy nowego zadania, które powinno zostać zakwalifikowane jako zadanie zlecone gminy. W związku z tym, gminy powinny otrzymać dotacje celowe z budżetu

państwa na wypłatę dodatków energetycznych wraz z kosztami obsługi realizacji nowego zadania za pośrednictwem wojewody.

System dodatku energetycznego zostanie dopełniony przez rozwiązanie dotyczące obowiązku instalowania liczników przedpłatowych. W przypadku zwłoki z zapłatą za energię elektryczną przez odbiorcę wrażliwego, odbiorcy temu będzie obligatoryjnie instalowany licznik przedpłatowy, którego instalacja odbywać się będzie na koszt przedsiębiorstwa energetycznego. Po zamontowaniu licznika przedpłatowego dodatek byłby wypłacany w postaci niepieniężnej – w postaci kodu doładowującego licznik przedpłatowy w wysokości dodatku energetycznego.

3) bonifikata dla odbiorców wrażliwych połączona z system rekompensat dla przedsiębiorstw energetycznych, polegających na odliczaniu tych rekompensat od należności podatkowych odprowadzanych przez te przedsiębiorstwa na rzecz Skarbu Państwa

Powyższy system w pierwszej kolejności wymaga zaangażowania ośrodków pomocy społecznej do wydawania zaświadczeń osobom uprawnionym do otrzymywania zasiłków stałych lub okresowych.

Odbiorcą wrażliwym byłby odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym uprawniony do otrzymywania zasiłku stałego lub zasiłku okresowego, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) posiadający zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej oraz zamieszkujący w miejscu dostarczania energii.

System bonifikat miałby na celu obniżenie o ok. 30 % wydatków na energię elektryczną, ponoszonych przez odbiorców wrażliwych. Przyznanie pomocy w ramach tego systemu dotyczyć będzie pewnego limitu średniorocznego zużycia energii elektrycznej.

System bonifikat zostanie dopełniony przez rozwiązanie dotyczące obowiązku instalowania liczników przedpłatowych. W przypadku zwłoki z zapłatą za energię elektryczną przez odbiorcę wrażliwego, odbiorcy temu będzie obligatoryjnie instalowany licznik przedpłatowy na koszt przedsiębiorstwa energetycznego. Przesłanki instalowania licznika przedpłatowego będą tożsame z przesłankami wstrzymania dostarczania energii elektrycznej, w przypadku o którym mowa w art. 6 ust. 3a ustawy - Prawo energetyczne. Z tym, że w przypadku odbiorcy zakwalifikowanego jako odbiorca wrażliwy zamiast wstrzymania

dostarczania energii elektrycznej, takiemu odbiorcy zostanie obligatoryjnie zainstalowany licznik przedpłatowy.

System rekompensat, którym miałyby być objęte przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem i dystrybucją energii elektrycznej do odbiorcy końcowego, polegać miały na refundacji przez budżet państwa kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa energetyczne z tytułu bonifikat przyznanych odbiorcom wrażliwym. Przedsiębiorstwu energetycznemu, które wystawiło rachunek za energię elektryczną z bonifikatą na podstawie wystawionego przez ośrodek pomocy społecznej zaświadczenia, przysługiwałaby rekompensata od Skarbu Państwa. Jednakże, zamiast realizowania przelewu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego proponuje się umożliwienie się temu przedsiębiorstwu dokonywania potrąceń z należnościami jakie wniosłby na rzecz Skarbu Państwa. Proponuje się umożliwienie dokonywania potrąceń z należnościami odprowadzanymi z tytułu podatku VAT i/lub CIT. Potrącona kwota ma być równa sumie udzielonych bonifikat.

Wprowadzenie 30% bonifikaty dla odbiorców wrażliwych oraz zrekompensowanie przedsiębiorstwu energetycznemu wystawienia rachunku uwzględniającego przyznaną bonifikatę z budżetu państwa nie będzie stanowiło pomocy publicznej ze względu na fakt, iż środki finansowe z tytułu wprowadzenia systemu ochrony odbiorców wrażliwych nie trafią do przedsiębiorstwa energetycznego i nie będą wsparciem dla tego podmiotu, przedsiębiorstwom tym, w zamian za wypełnianie obowiązków związanych z ochroną odbiorców wrażliwych, zostanie wypłacona rekompensata finansowa, o której mowa w dyrektywie 2009/72/WE a nie pomoc publiczna oraz rekompensata ta będzie nie będzie wyższa niż suma udzielonych bonifikat

W celu uproszczenia procedury proponuje się nałożenie na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązku załączania do wniosku o potrącenie oświadczenia, że przedkładane do potrącenia wierzytelności wobec Skarbu Państwa z tytułu rekompensat są wzajemne, bezsporne i wymagalne. Oświadczenie to zawierałoby także wykaz odbiorców wrażliwych uprawnionych do bonifikat oraz sposób wyliczenia i kwotę rekompensaty od Skarbu Państwa z tego tytułu.

Zaproponowane rozwiązanie mogłoby funkcjonować w oparciu o już istniejący system pomocy społecznej i nie wygenerowałoby dodatkowych kosztów związanych z obsługą tego rozwiązania. Przy założeniu wzrostu cen energii elektrycznej o ok. 7 % zaproponowana koncepcja ochrony odbiorcy wrażliwego nie spowodowałaby zmniejszenia przychodów budżetu państwa.

PROPOZYCJE ZMIAN W OBOWIĄZUJĄCYCH AKTACH PRAWNYCH

Celem projektowanych zmian jest wprowadzenie systemu bonifikat dla odbiorców wrażliwych połączonego z systemem rekompensat dla przedsiębiorstw energetycznych, polegającego na odliczaniu tych rekompensat od należności podatkowych odprowadzanych przez te przedsiębiorstwa na rzecz Skarbu Państwa.

W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

W słowniczku zawartym w art. 3 ustawy wprowadza się definicję odbiorcy wrażliwego, którym będzie odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym uprawniony do otrzymywania zasiłku stałego lub zasiłku okresowego, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.), posiadający zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej oraz zamieszkujący w miejscu dostarczania energii.

Na mocy proponowanych przepisów odbiorca wrażliwy będzie uprawniony do otrzymywania rachunku za energię elektryczną uwzględniającego przyznaną bonifikatę w wysokości 30% należności za tę energię. Bonifikata zatem byłaby naliczana w odniesieniu do wszystkich składników należności za energię elektryczną (m.in. cena energii, opłata handlowa, opłata sieciowa zmienna i stała oraz opłata abonamentowa).

Na gminę zostanie nałożony obowiązek określenia kręgu osób spełniających kryteria do otrzymywania pomocy w formie zasiłku stałego bądź okresowego. Osoba chcąc skorzystać z systemu bonifikat będzie musiała zwrócić się do ośrodka pomocy społecznej z prośbą o wystawienie zaświadczenia potwierdzającego uprawnienie do korzystania z zasiłku stałego bądź okresowego. Osoba ta obowiązana jest do wskazania przedsiębiorstwa energetycznego z którym ma zawartą umowę sprzedaży oraz przekazania ośrodkowi pomocy społecznej informacji o każdorazowej zmianie sprzedawcy. W zaświadczeniu wystawianym przez ośrodek pomocy społecznej zostanie wskazane przedsiębiorstwo energetyczne wystawiające rachunek za energię elektryczną jak również informacje dotyczące ilości osób w gospodarstwie domowym. Zaświadczenie jest przekazywane przez osobę uprawnioną do uzyskania bonifikaty podmiotowi zobowiązanemu do wystawienia rachunku za energię elektryczną odbiorcy wrażliwemu. Wraz z zaświadczeniem osoba ta powinna złożyć także oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie jej danych osobowych. Dane te będą

mogły być przetwarzane wyłącznie w celu realizacji zadań związanych z ochroną odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej.

Ośrodki pomocy społecznej tworzą rejestr wydanych zaświadczeń oraz będą zobowiązane do przekazywania co miesiąc przedsiębiorstwu energetycznemu zweryfikowanego rejestru wydanych zaświadczeń.

Bonifikata dotyczyć będzie określonego limitu zużycia energii elektrycznej. W przypadku osoby samotnie gospodarującej próg ten został określony na 1000 kWh rocznie, dla gospodarstw domowych składających się z dwóch do czterech osób wynosi 1250 kWh rocznie, zaś 1500 kWh rocznie dla gospodarstw domowych składających się z więcej niż czterech osób. Koszty energii elektrycznej zużytej powyżej tego progu ponosiłby w całości odbiorca wrażliwy.

Bonifikata będzie naliczana od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym sprzedawca otrzymał ww. zaświadczenie, do pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym odbiorca wrażliwy przestał być uprawniony do korzystania z zasiłku stałego lub okresowego. Jeżeli beneficjent systemu ochrony odbiorcy wrażliwego utraci prawo do otrzymywania bonifikaty wówczas przedsiębiorstwo energetyczne wystawi fakturę korygującą rachunek za energię elektryczną uwzględniający bonifikatę.

Przedsiębiorstwu energetycznemu, które wystawiło rachunek za energię elektryczną z bonifikatą na podstawie wystawionego przez ośrodek pomocy społecznej zaświadczenia przysługuje rekompensata od Skarbu Państwa. Rekompensata dla przedsiębiorstwa energetycznego, polegająca na potrąceniu ze zobowiązaniem podatkowym w podatku od towarów i usług, będzie równa sumie udzielonych bonifikat. Prawo do potrącenia powstaje z chwilą wystawienia rachunku za energię elektryczną uwzględniającego bonifikatę. W przypadku gdy kwota podatku naliczonego oraz kwota przysługującego potrącenia będzie wyższa od kwoty podatku należnego, rekompensata realizowana będzie w wysokości odpowiadającej wysokości należności podatkowej, która miałaby zostać odprowadzona. W pozostałej części byłaby potrącona z innymi należnościami podatkowymi w najbliższych okresach rozliczeniowych.

Przedsiębiorstwo energetyczne występuje o dokonanie potrącenia poprzez złożenie wniosku do którego zostanie dołączony sporządzony przez ośrodek pomocy społecznej zweryfikowany wykaz wydanych zaświadczeń osób uprawnionych do korzystania z zasiłku stałego lub okresowego.

System bonifikat zostanie dopełniony przez rozwiązanie dotyczące obowiązku instalowania liczników przedpłatowych. W przypadku zwłoki z zapłatą za energię elektryczną przez odbiorcę wrażliwego, odbiorcy temu będzie obligatoryjnie instalowany licznik przedpłatowy na koszt przedsiębiorstwa energetycznego. Przesłanki instalowania licznika przedpłatowego będą tożsame z przesłankami wstrzymania dostarczania energii elektrycznej, w przypadku o którym mowa w art. 6 ust. 3a ustawy - Prawo energetyczne. Z tym, że w przypadku odbiorcy zakwalifikowanego jako odbiorca wrażliwy zamiast wstrzymania dostarczania energii elektrycznej, takiemu odbiorcy zostanie obligatoryjnie zainstalowany licznik przedpłatowy.

W Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U. z 2007 r. Nr 128, poz. 895)

W Rozporządzeniu MG zostanie określony szczegółowy sposób rozliczania pomiędzy przedsiębiorstwem obrotu, operatorem systemu dystrybucyjnego oraz operatorem systemu przesyłowego, z tytułu udzielanej bonifikaty i otrzymanej od Skarbu Państwa rekompensaty.

W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.)

Nakłada się na ośrodki pomocy społecznej obowiązek wydawania zaświadczeń odbiorcom wrażliwym oraz współpracy z przedsiębiorstwami energetycznymi polegającej na przekazywaniu przez ośrodek pomocy społecznej przedsiębiorstwu energetycznemu co miesiąc zweryfikowanego wydanych zaświadczeń uprawnionych do korzystania z zasiłku stałego lub okresowego.

Ośrodki pomocy społecznej zostaną zobowiązane do stworzenia rejestru wydawanych zaświadczeń. W przypadku cofnięcia uprawnienia do otrzymywania przez daną osobę zasiłku stałego bądź okresowego lub uzyskania od osoby uprawnionej informacji o zmianie sprzedawcy, ośrodek pomocy społecznej powinien z urzędu zawiadomić o tym fakcie przedsiębiorstwo energetyczne wskazane w zaświadczeniu.

W ustawie z dnia 29 sierpnia Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.)

Podstawą prawną potrącenia zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług z wierzytelnością podatnika wobec Skarbu Państwa z tytułu rekompensaty za przyznaną bonifikatę będzie dodany w art. 64 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa § 3a.

W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176)

W świetle obecnie obowiązującego stanu prawnego udzielona bonifikata stanowiłaby nieodpłatne świadczenie w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, powiększając tym samym dochód podatnika podlegający opodatkowaniu. Co więcej zwiększenie dochodu po stronie odbiorcy wrażliwego mogłoby doprowadzić do sytuacji, w której odbiorca ten przestałby być uprawniony do świadczeń z pomocy społecznej. W związku z tym, należy w art. 21 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, zawierającego katalog zwolnień przedmiotowych od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, dodać jako podstawę do zwolnienia od tego podatku bonifikaty udzielonej odbiorcom wrażliwym.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

I. Konsultacje społeczne

1. Założenia do wprowadzenia ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej były konsultowane w ramach, powołanej Zarządzeniem Przewodniczącego Zespołu Sterującego do Spraw Realizacji „Programu dla elektroenergetyki” NR 01/09, z dnia 20 lipca 2009 r., *Grupy Roboczej do opracowania projektu rozwiązania prawnego dotyczącego ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na konkurencyjnym rynku energii elektrycznej w ramach krajowego systemu pomocy społecznej.*

W skład Grupy wchodził stali przedstawiciele, wyznaczeni przez:

- Ministra Pracy i Polityki Społecznej,
- Ministra Finansów,
- Ministra Gospodarki,
- Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki,
- Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Projekt założeń do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorców wrażliwych energii elektrycznej został przesłany w ramach konsultacji społecznych do następujących podmiotów:

1. Samorządowe Stowarzyszenie Ośrodków Pomocy Społecznej „Forum”, ul. Cześnikowska 18, 60-330 Poznań;
2. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej „Centrum”, ul. Mickiewicza 27, 28-100 Busko-Zdrój;
3. Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, ul. Wołyńska 22, 60-637 Poznań;
4. Towarzystwo Obrotu Energią, ul. Czackiego 7/9/11, 00-043 Warszawa.

Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. *o związkach zawodowych* oraz art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. *o organizacjach pracodawców* projekt założeń do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorców wrażliwych energii elektrycznej został przekazany do:

1. Pana Janusza Śniadka, Przewodniczącego KK NSZZ „Solidarność”, ul. Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk;
2. Pana Jana Guza, Przewodniczącego Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa;
3. Pana Wiesława Siewierskiego, Przewodniczącego Forum Związków Zawodowych, Pl. Teatralny 4, 85-069 Bydgoszcz.
4. Pana Andrzeja Malinowskiego, Prezydenta Konfederacji Pracodawców Polskich, ul. Brukselska 7, 03-973 Warszawa;
5. Pani Henryki Bochniarz, Prezydenta Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan, ul. Klonowa 6, 00-591 Warszawa;
6. Pana Jerzego Bartnika, Prezesa Związku Rzemiosła Polskiego, ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa;
7. Pana Marka Goliszewskiego, Prezesa Business Center Club – Związku Pracodawców, Plac Żelaznej Bramy 10, 00-136 Warszawa.

Projekt założeń przesłano również do Pana Marka Waleskiewicza Sekretarza Trójstronnej Komisji ds. Społeczno Gospodarczych.

W dniu 14 stycznia 2010 r. projekt założeń został pozytywnie zaopiniowany przez Trójstronną Komisję ds. Społeczno Gospodarczych.

Projekt założeń do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej jest dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki (w zakładce *prawo > projekty aktów prawnych > energetyka- „Projekt założeń do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorców wrażliwych energii elektrycznej”*).

II. Skutki przyjęcia założeń

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja.

Podmiotami, do których adresowane są przedmiotowe założenia to przedsiębiorstwa obrotu i dystrybucji energii elektrycznej, osoby zdefiniowane jako odbiorcy wrażliwi energii elektrycznej, ośrodki pomocy społecznej. Identyfikacja grupy odbiorców wrażliwych zachodzi w oparciu o kryteria zawarte w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r., Nr 115, poz. 728). Zgodnie z przepisami powyższej ustawy grupę odbiorców wrażliwych stanowiły będą podmioty, którym przysługuje prawo do świadczeń pieniężnych (stałych i okresowych) z pomocy społecznej, w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej (art. 8 ust. 1), posiada zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej oraz zamieszkuje w miejscu dostarczania energii. Przewiduje się, że system ten, przy zastosowaniu ww. kryteriów, na dzień dzisiejszy objąłby ok. 629 tys. rodzin.

2. Wpływ na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Założenia wprowadzenia ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej zakładają **system rekompensat**, którym miałyby być objęte przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem i dystrybucją energii elektrycznej do odbiorcy końcowego, polegający na refundacji z budżetu państwa kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwa energetyczne z tytułu 30% bonifikat przyznanych odbiorcom wrażliwym. Różnica w cenie energii

elektrycznej byłaby rozliczana z należnościami podatkowymi, po dokonaniu częściowej odpłatności za energię elektryczną przez odbiorcę wrażliwego.

Rekompensata związana z różnicą w cenie energii elektrycznej mogłaby nastąpić poprzez mechanizm potrącenia z zobowiązaniem podatkowym. Podatek od towarów i usług został wskazany jako preferowany do dokonania rozliczeń. Wybór podatku od towarów i usług umożliwiłaby dokonywanie potrąceń rekompensat co do zasady w ujęciu miesięcznym (biorąc pod uwagę fakt generowania nadwyżek podatku należnego nad naliczonym przez przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem i dystrybucją energii elektrycznej do odbiorcy końcowego), lub ewentualnie w nielicznych sytuacjach w ujęciu dłuższym niż miesiąc.

Ze wstępnych wyliczeń wynika, że przy utrzymaniu cen energii elektrycznej na dotychczasowym poziomie koszt po stronie budżetu państwa będzie wynosił ok. 130 mln zł rocznie. Zgodnie z *Prognozą Zapotrzebowania na Paliwa i Energię do 2030 roku* przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. przewiduje się znaczny wzrost cen energii elektrycznej. Przy założeniu, że cena energii elektrycznej wzrośnie, system będzie się samofinansował przy wzroście opłat za energię elektryczną już na poziomie 7 %.

Na ośrodki pomocy społecznej został nałożony obowiązek wydawania zaświadczeń potwierdzających uprawnienie do korzystania z zasiłku stałego lub okresowego oraz niezwłocznego informowania przedsiębiorstwa energetycznego o wygaśnięciu podstawy do otrzymywania tego zasiłku. W Polsce jest ok. 629 tys. rodzin otrzymujących zasiłki celowe bądź stałe, zakładając, iż średnio co roku jednej rodzinie wydawane byłoby 2 zaświadczenia oraz biorąc pod uwagę koszty wydania zaświadczenia, opracowania systemu rejestracji i przekazywania comiesięcznego rejestru zaświadczeń koszt wydania jednego zaświadczenia łącznie z pozostałymi kosztami wyniósłby średnia 10 zł. Z związku z tym koszt realizacji w skali kraju wyniósłby ok. 12 600 (629 tyś x 2 x 10 zł).

Proponowane rozwiązanie ochrony odbiorców wrażliwych funkcjonowało będzie w oparciu o już istniejący system pomocy społecznej. Potencjalny krąg osób uprawnionych do otrzymania bonifikaty pokrywa się kręgiem osób uprawnionych do otrzymywania świadczeń z pomocy społecznej, określonym już przez ośrodki pomocy społecznej, w związku z czym nie będzie konieczności ponownego identyfikowania kręgu odbiorców wrażliwych. Stąd powyżej zaprezentowany system ochrony odbiorców wrażliwych nie wygeneruje dodatkowych kosztów związanych z obsługą tego rozwiązania, m.in. w postaci aktualizacji danych, stanowiących podstawę do korzystania ze świadczeń z pomocy

społecznej. Kontrola sprawowana przez organy skarbowe wykonywana będzie w ramach obecnie obowiązujących ustawowych kompetencji tych organów.

3. Wpływ regulacji na sektor przedsiębiorstw.

Proponowane rozwiązanie nie wygeneruje dodatkowych kosztów po stronie przedsiębiorstw energetycznych, gdyż przyznana bonifikata będzie rekompensowana poprzez mechanizm potrącenia z zobowiązaniem podatkowym.

Natomiast niższe opłaty za energię elektryczną wpłyną korzystnie na ściągalność należności od odbiorców końcowych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Nie przewiduje się wpływu przedmiotowych założeń na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Nie przewiduje się wpływu przedmiotowych założeń w powyższym zakresie.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Nie przewiduje się wpływu przedmiotowych założeń w powyższym zakresie.

7. Skutki prawne związane z wejściem w życie projektowanego aktu.

Wdrożenie przedmiotowych założeń nie wymaga uregulowania w odrębnej ustawie, lecz potrzebne będą jedynie zmiany w obecnie obowiązujących przepisach:

- *Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r., Nr 89, poz. 625)* - wprowadzenie definicji odbiorcy wrażliwego oraz obowiązek współpracy przedsiębiorstwa energetycznego z ośrodkami pomocy społecznej;

- *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U. z 2007 r. Nr 128, poz. 895)* – doprecyzowania sposobu rozliczania pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi

- *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r., Nr 115, poz. 728)* - obowiązek współpracy ośrodków pomocy społecznej z przedsiębiorstwem energetycznym;

- *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r., Nr 8, poz. 60 ze zm.)* – wprowadzenie mechanizmu potrącenia z zobowiązaniem podatkowym

-Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176) – zapisanie wyłączenia stosowania przepisów ustawy do świadczenia z tytułu udzielonej bonifikaty.

4) przyznanie odbiorcy wrażliwemu zryczałtowanej bonifikaty połączonej z systemem rekompensat dla przedsiębiorstw energetycznych

DWA WARIANTY KONCEPCJI PRZEDSTAWIONE DO ROZPATRZENIA PRZEZ RADĘ MINISTRÓW:

1) WARIANT I - wprowadzenie zryczałtowanej bonifikaty w płatności za energię elektryczną oraz system rekompensat dla przedsiębiorstw energetycznych, oparty o dotacje przedmiotowe dla tych przedsiębiorstw.

W zaprezentowanej koncepcji odbiorcą wrażliwym byłby odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym uprawniony do otrzymywania zasiłku stałego lub zasiłku okresowego, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362) posiadający zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej oraz zamieszkujący w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Odbiorca wrażliwy będzie otrzymywał rachunek za energię elektryczną pomniejszony o kwotę ryczałtu. Wysokość ryczałtu będzie ustalana w oparciu o próg zużycia energii elektrycznej. Progi zużycia będą zróżnicowane w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym. W przypadku osoby samotnie gospodarującej próg zużycia został określony na 900 kWh rocznie, dla gospodarstw domowych składających się z dwóch do czterech osób - 1250 kWh rocznie oraz 1500 kWh rocznie dla gospodarstw domowych składających się z więcej niż czterech osób. Koszty energii elektrycznej zużytej powyżej tego progu ponosiłby w całości odbiorca wrażliwy.

Ośrodki pomocy społecznej zostaną zobowiązane do wydawania zaświadczeń odbiorcom wrażliwym potwierdzających uprawnienie do otrzymywania zasiłku stałego lub okresowego oraz do współpracy z przedsiębiorstwami energetycznymi. Zaświadczenie to

zawierałoby informacje o pobieraniu zasiłku stałego lub okresowego, ilości osób w rodzinie świadczeniobiorcy.

Przedsiębiorstwu energetycznemu, które wystawiło rachunek za energię elektryczną uwzględniający ryczałt, na podstawie wystawionego przez ośrodek pomocy społecznej zaświadczenia, przysługuje rekompensata z budżetu państwa w postaci dotacji przedmiotowej. Dysponentem części budżetowej w zakresie dotacji przedmiotowej z tytułu udzielonego ryczałtu będzie minister właściwy do spraw finansów publicznych. Wniosek o udzielenie dotacji przedsiębiorstwo energetyczne składa do właściwego dyrektora izby skarbowej. Przedsiębiorstwo energetyczne sporządza, w terminie do 28 dnia każdego miesiąca, rozliczenie należnej dotacji, za okres od początku roku do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc sporządzenia rozliczenia. Urząd skarbowy, w terminie 5 dni od dnia złożenia przez przedsiębiorstwo energetyczne rozliczenia, dokonuje sprawdzenia prawidłowości rozliczenia. Przedsiębiorstwo energetyczne składa sprawdzone przez urząd skarbowy rozliczenie dotacji do izby skarbowej. Izba skarbowa przekazuje do Ministerstwa Finansów informacje niezbędne do dokonania wypłaty dotacji przedmiotowej. Przyznana przedsiębiorstwu energetycznemu dotacja zostanie bezpośrednio przekazana z rachunku bieżącego wydatków Ministerstwa Finansów. Przelew środków na rachunek przedsiębiorstwa energetycznego dokonywany będzie w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono rozliczenie dotacji.

Podstawą prawną do sposobu i trybu udzielania i rozliczania dotacji przedmiotowych jest Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu udzielania i rozliczania dotacji przedmiotowych (Dz. U. z 2006 r., Nr 113, poz. 777).

Tak skonstruowany system pomocy odbiorcom wrażliwym, spowoduje rozłożenie ciężaru realizacji koncepcji na różne podmioty, czego konsekwencją będzie optymalizacja kosztów wprowadzenia go w życie.

System ryczałtu zostanie dopełniony przez rozwiązanie dotyczące obowiązku instalowania liczników przedpłatowych. Jak wynika z dotychczasowych doświadczeń w Polsce osoby ubogie użytkujące przedpłatowe układy pomiarowo-rozliczeniowe do rozliczeń energii elektrycznej zużywają energię elektryczną w sposób bardziej oszczędny niż przy standardowych układach pomiarowo-rozliczeniowych. W wyniku montażu tego typu urządzeń osoby słabe ekonomicznie uzyskują większą kontrolę nad płaconymi rachunkami za energię elektryczną, co przyczynia się do wyrobienia u nich nawyku oszczędnego gospodarowania energią i systematycznego regulowania zobowiązań wobec przedsiębiorstwa

energetycznego. Zaletą zaproponowanego rozwiązania jest również to, że przedsiębiorstwa energetyczne i odbiorcy unikną w ten sposób kosztownej procedury wstrzymywania dostarczania energii (demontażu i ponownego montażu licznika) oraz długotrwałych i kosztownych postępowań w celu uzyskania zapłaty za dostarczoną energię.

Wprowadzenie ryczałtu dla odbiorców wrażliwych oraz zrekompensowanie przedsiębiorstwu energetycznemu wystawienia rachunku uwzględniającego przyznany ryczałt z budżetu państwa nie będzie stanowiło pomocy publicznej oraz nie zakłóci warunków konkurencji zarówno na poziomie krajowym, jak i wspólnotowym, bowiem beneficjentem jest tu nie przedsiębiorstwo energetyczne lecz odbiorca wrażliwy. Środki finansowe z tytułu wprowadzenia systemu ochrony odbiorców wrażliwych nie trafią do przedsiębiorstwa energetycznego i nie będą wsparciem dla tego podmiotu, zatem powyższa koncepcja nie wpłynie w sposób negatywny na konkurencję na rynku. W zaproponowanym systemie nie ma możliwości przekazania przedsiębiorstwom energetycznym kwot większych niż wynikające z udzielonych bonifikat. Koszty przedsiębiorstw energetycznych związane z obsługą systemu ochrony odbiorcy wrażliwego będą znikome, w związku z czym nie zostaną one refundowane tym przedsiębiorstwom z budżetu państwa.

Zaprezentowany system ochrony odbiorcy wrażliwego będzie kontrolowany w następujący sposób:

- 1) Na etapie wydawania zaświadczenia ośrodek pomocy społecznej dokonuje sprawdzenia, czy dany odbiorca jest zaliczany do kategorii odbiorcy wrażliwego.
- 2) Przedsiębiorstwo energetyczne przed udzieleniem ryczałtu dokonuje sprawdzenia czy dany odbiorca kwalifikowany jest do kategorii odbiorców za których przysługiwać będzie dotacja przedmiotowa
- 3) Przedsiębiorstwo energetyczne sporządza, w terminie do 28 dnia każdego miesiąca, rozliczenie należnej dotacji, za okres od początku roku do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc sporządzenia rozliczenia.
- 4) Urząd skarbowy, w terminie 5 dni od dnia złożenia przez przedsiębiorcę rozliczenia, dokonuje sprawdzenia prawidłowości rozliczenia.

Po dwóch latach od dnia wdrożenia systemu pomocy odbiorcom wrażliwym zostanie przeprowadzony przegląd jego funkcjonowania. Przegląd ma na celu ocenę efektywności wprowadzonego rozwiązania w proponowanym kształcie w odniesieniu do odbiorców wrażliwych poprzez dokonanie oceny wpływu systemu ochrony na poprawę sytuacji tych odbiorców.

2) WARIANT II - przyznanie ryczałtu energetycznego odbiorcom wrażliwym w płatności za energię elektryczną oraz rekompensata przedsiębiorstwom energetycznym przyznanej pomocy poprzez transfer środków finansowych dokonywanych przez ośrodki pomocy społecznej.

W zaprezentowanej koncepcji odbiorcą wrażliwym byłby odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym uprawniony do otrzymywania zasiłku stałego lub zasiłku okresowego, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362) posiadający zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej oraz zamieszkujący w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Odbiorca wrażliwy będzie otrzymywał rachunek za energię elektryczną pomniejszony o kwotę ryczałtu. Wysokość ryczałtu będzie ustalana w oparciu o próg zużycia energii elektrycznej. Progi zużycia będą zróżnicowane w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym. W przypadku osoby samotnie gospodarującej próg zużycia został określony na 900 kWh rocznie, dla gospodarstw domowych składających się z dwóch do czterech osób - 1250 kWh rocznie oraz 1500 kWh rocznie dla gospodarstw domowych składających się z więcej niż czterech osób. Koszty energii elektrycznej zużytej powyżej tego progu ponosiłby w całości odbiorca wrażliwy. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki jest obowiązany do obliczenia i ogłoszenia do dnia 31 marca każdego roku wysokości ryczałtu energetycznego dla poszczególnych kategorii gospodarstw domowych ze względu na liczbę osób oraz uwzględniającego odpowiednie progi zużycia.

Ośrodki pomocy społecznej zostaną zobowiązane do wydawania decyzji odbiorcom wrażliwym oraz do współpracy z przedsiębiorstwami energetycznymi. Decyzja ta stanowiłaby uprawnienie odbiorcy wrażliwego do otrzymywania ryczałtu energetycznego.

Odbiorca chcący otrzymać rachunek za energię elektryczną uwzględniający przyznany ryczałt energetyczny, obowiązany jest do przedstawienia przedsiębiorstwu energetycznemu decyzji wydanej przez ośrodek pomocy społecznej. Przedsiębiorstwo energetyczne, na podstawie niniejszej decyzji wystawia rachunek temu odbiorcy uwzględniający przyznany ryczałt energetyczny. Przedsiębiorstwa energetyczne są zobowiązane do przekazania do ośrodka pomocy społecznej faktury, uwzględniającej wystawione rachunki za energię elektryczną z przyznanym odbiorcom wrażliwym ryczałtem energetycznym. Ośrodek pomocy

społecznej, na podstawie przekazanej przez przedsiębiorstwo energetyczne faktury dokonuje rekompensaty temu przedsiębiorstwu.

Przedsiębiorstwu energetycznemu, które wystawiło rachunek za energię elektryczną uwzględniający ryczałt, na podstawie wydanej przez ośrodek pomocy społecznej decyzji, przysługuje rekompensata z budżetu państwa w postaci transferu środków finansowych, dokonywanych poprzez system pomocy społecznej.

Z powyżej zaprezentowanych dwóch wariantów koncepcji ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej, Ministerstwo Gospodarki rekomenduje rozwiązanie opisane jako WARIANT I).

Poniżej przedstawiono propozycje zmian w obowiązujących aktach prawnych oraz ocenę skutków regulacji odnoszącą się do WARIANTU I oraz do WARIANTU II.

IV. Propozycje zmian w obowiązujących aktach prawnych (WARIANT I)

Celem projektowanych zmian jest wprowadzenie systemu ochrony odbiorców wrażliwych polegającego na przyznaniu ryczałtu tym odbiorcom oraz rekompensacie dla przedsiębiorstw energetycznych z budżetu państwa w postaci dotacji przedmiotowej z budżetu państwa. Wprowadzenie w życie niniejszego rozwiązania wymagać będzie zmian w następujących aktach prawnych:

W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

W słowniczku zawartym w art. 3 ustawy wprowadza się definicję odbiorcy wrażliwego, którym będzie odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym uprawniony do otrzymywania zasiłku stałego lub zasiłku okresowego, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.), posiadający zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej oraz zamieszkujący w miejscu dostarczania energii elektrycznej. W przypadku przyznania zasiłku okresowego rodzinie (art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej) status odbiorcy wrażliwego uzyska ten członek rodziny, który z przedsiębiorstwem energetycznym ma zawartą umowę sprzedaży energii elektrycznej lub wykaże się

wystawionym przez to przedsiębiorstwo aktualnym rachunkiem za energię elektryczną ze swoim nazwiskiem.

Na mocy proponowanych przepisów odbiorca wrażliwy będzie uprawniony do otrzymywania rachunku za energię elektryczną uwzględniającego przyznany ryczałt. Ryczałt dotyczyć będzie określonego limitu zużycia energii elektrycznej. W przypadku osoby samotnie gospodarującej próg ten został określony na 900 kWh rocznie, dla gospodarstw domowych składających się z dwóch do czterech osób wynosi 1250 kWh rocznie, zaś 1500 kWh rocznie dla gospodarstw domowych składających się z więcej niż czterech osób. Koszty energii elektrycznej zużytej powyżej tego progu ponosiłby w całości odbiorca wrażliwy. Zryczałtowana bonifikata udzielana będzie przy każdym rachunku proporcjonalnie do okresu rozliczeniowego. Nakłada się na Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki obowiązek obliczenia i ogłoszenia do dnia 31 marca każdego roku wysokości ryczałtu dla poszczególnych kategorii gospodarstw domowych ze względu na liczbę osób oraz uwzględniającego odpowiednie progi zużycia. Ryczałt stanowić będzie 30% iloczynu średniej ceny energii elektrycznej ogłoszonej przez Prezesa URE oraz określonego progu zużycia energii elektrycznej w gospodarstwie domowym.

Na gminę zostanie nałożony obowiązek wydawania zaświadczeń celem przedłożenia do przedsiębiorstw energetycznych o otrzymywaniu pomocy w formie zasiłku stałego bądź okresowego. Osoba chcąc skorzystać z ryczałtu będzie musiała zwrócić się do ośrodka pomocy społecznej z prośbą o wystawienie zaświadczenia potwierdzającego otrzymywanie zasiłku stałego bądź okresowego. Osoba ta obowiązana będzie do przekazania ośrodkowi pomocy społecznej danych przedsiębiorstwa energetycznego, z którym ma zawartą umowę sprzedaży oraz przekazania ośrodkowi pomocy społecznej informacji o każdorazowej zmianie sprzedawcy. Potwierdzeniem posiadania zawartej umowy z przedsiębiorstwem energetycznym będzie okazanie wystawionego przez to przedsiębiorstwo aktualnego rachunku za energię elektryczną z nazwiskiem osoby, która występuje o wydanie zaświadczenia. W zaświadczeniu wystawianym przez ośrodek pomocy społecznej zostanie wskazana informacja o pobieraniu określonego świadczenia oraz ilości osób w rodzinie świadczeniobiorcy. Zaświadczenie jest przekazywane przez osobę uprawnioną do uzyskania ryczałtu podmiotowi zobowiązanemu do wystawienia rachunku za energię elektryczną odbiorcy wrażliwemu. Wraz z zaświadczeniem osoba ta powinna złożyć także oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie jej danych osobowych. Dane te będą mogły być

przetwarzane wyłącznie w celu realizacji zadań związanych z ochroną odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej.

Przedsiębiorstwu energetycznemu, które wystawiło rachunek za energię elektryczną ze zryczałtowaną bonifikatą na podstawie wystawionego przez ośrodek pomocy społecznej zaświadczenia przysługuje z budżetu państwa rekompensata polegająca na przyznaniu dotacji przedmiotowej w wysokości równej sumie udzielonych bonifikat, na wyrównanie utraconych przychodów z tytułu obowiązującego ryczału.

W przypadku gdy w wystawionym zaliczkowo rachunku za energię elektryczną uwzględniony został ryczałt, poczym osoba uprawniona utraciła status odbiorcy wrażliwego przedsiębiorstwo energetyczne potrąci przyznany ryczałt w kolejnym rachunku wystawionym temu odbiorcy.

W prawie energetycznym zostanie dopisana podstawa prawna do udzielenia dotacji przedmiotowej na realizację koncepcji ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej oraz obowiązek zapewnienia odpowiedniej kwoty na ten cel w ustawie budżetowej.

Dysponentem części budżetowej w zakresie dotacji przedmiotowej z tytułu udzielonego ryczału będzie minister właściwy do spraw finansów publicznych. Wniosek o udzielenie dotacji przedsiębiorstwo energetyczne składa do właściwego dyrektora izby skarbowej. Przedsiębiorstwo energetyczne sporządza, w terminie do 28 dnia każdego miesiąca, rozliczenie należnej dotacji, za okres od początku roku do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc sporządzenia rozliczenia. Urząd skarbowy, w terminie 5 dni od dnia złożenia przez przedsiębiorstwo energetyczne rozliczenia, dokonuje sprawdzenia prawidłowości rozliczenia. Przedsiębiorstwo energetyczne składa sprawdzone przez urząd skarbowy rozliczenie dotacji do izby skarbowej. Izba skarbowa przekazuje do Ministerstwa Finansów informacje niezbędne do dokonania wypłaty dotacji przedmiotowej. Przyznana przedsiębiorstwu energetycznemu dotacja zostanie bezpośrednio przekazana z rachunku bieżących wydatków ministerstwa finansów. Przelew środków na rachunek przedsiębiorstwa energetycznego dokonywany będzie w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono rozliczenie dotacji.

System ryczału zostanie dopełniony przez rozwiązanie dotyczące obowiązku instalowania liczników przedpłatowych. W przypadku zwłoki z zapłatą za energię elektryczną przez odbiorcę wrażliwego, odbiorcy temu będzie obligatoryjnie instalowany licznik przedpłatowy na koszt przedsiębiorstwa energetycznego. Przesłanki instalowania licznika przedpłatowego będą tożsame z przesłankami wstrzymania dostarczania energii elektrycznej,

w przypadku o którym mowa w art. 6 ust. 3a ustawy - Prawo energetyczne. Z tym, że w przypadku odbiorcy zakwalifikowanego jako odbiorca wrażliwy zamiast wstrzymania dostarczania energii elektrycznej, takiemu odbiorcy zostanie obligatoryjnie zainstalowany licznik przedpłatowy.

W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.)

Nakłada się na ośrodki pomocy społecznej obowiązek wydawania zaświadczeń odbiorcom wrażliwym oraz współpracy z przedsiębiorstwami energetycznymi polegającej na przekazywaniu przez ośrodek pomocy społecznej przedsiębiorstwu energetycznemu zweryfikowanego wykazu wydanych zaświadczeń uprawnionych do korzystania z zasiłku stałego lub okresowego. Ze względu na fakt, iż wydanie zaświadczenia będzie nowym zadaniem nałożonym na gminy, zadanie to będzie wpisane jako nowe zadanie gmin zlecone z zakresu administracji rządowej w art. 18 ustawy o pomocy społecznej.

Ośrodki pomocy społecznej zostaną zobowiązane do stworzenia rejestru wydawanych zaświadczeń. W przypadku cofnięcia uprawnienia do otrzymywania przez daną osobę zasiłku stałego bądź okresowego lub uzyskania od osoby uprawnionej informacji o zmianie sprzedawcy, ośrodek pomocy społecznej powinien z urzędu zawiadomić o tym fakcie przedsiębiorstwo energetyczne wskazane przez osobę w procedurze ubiegania się o wydanie zaświadczenia.

Świadczenie przysługujące odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej w ramach systemu ochrony tego odbiorcy nie będzie uwzględniane przy ustalaniu wysokości dochodu liczonego na potrzeby *ustawy dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*. W związku z powyższym art. 8 ust. 4 tej ustawy zostanie rozszerzony o przedmiotowe świadczenie.

W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176)

W świetle obecnie obowiązującego stanu prawnego udzielona bonifikata stanowiłaby nieodpłatne świadczenie w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, powiększając tym samym dochód podatnika podlegający opodatkowaniu. Co więcej zwiększenie dochodu po stronie odbiorcy wrażliwego mogłoby doprowadzić do

sytuacji, w której odbiorca ten przestałby być uprawniony do świadczeń z pomocy społecznej. W związku z tym, należy w art. 21 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, zawierającego katalog zwolnień przedmiotowych od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, dodać jako podstawę do zwolnienia od tego podatku ryczałtu udzielonego odbiorcom wrażliwym.

V. Propozycje zmian w obowiązujących aktach prawnych (WARIANT II)

Celem projektowanych zmian jest wprowadzenie systemu ochrony odbiorców wrażliwych polegającego na przyznaniu ryczałtu energetycznego tym odbiorcom. Wprowadzenie w życie niniejszego rozwiązania wymagać będzie zmian w następujących aktach prawnych:

W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

W słowniczku zawartym w art. 3 ustawy wprowadza się definicję odbiorcy wrażliwego, którym będzie odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym uprawniony do otrzymywania zasiłku stałego lub zasiłku okresowego, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.), posiadający zawartą umowę z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się sprzedażą energii elektrycznej oraz zamieszkujący w miejscu dostarczania energii elektrycznej. W przypadku przyznania zasiłku okresowego rodzinie (art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej) status odbiorcy wrażliwego uzyska ten członek rodziny, który z przedsiębiorstwem energetycznym ma zawartą umowę sprzedaży energii elektrycznej lub wykaże się wystawionym przez to przedsiębiorstwo aktualnym rachunkiem za energię elektryczną ze swoim nazwiskiem.

Na mocy proponowanych przepisów odbiorca wrażliwy będzie uprawniony do otrzymywania ryczałtu energetycznego. Na Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nakłada się obowiązek obliczenia i ogłoszenia do dnia 31 marca każdego roku wysokości ryczałtu dla poszczególnych kategorii gospodarstw domowych ze względu na liczbę osób oraz uwzględniającego odpowiednie progi zużycia. Ryczałt ten dotyczyć będzie określonego limitu zużycia energii elektrycznej. W przypadku osoby samotnie gospodarującej próg ten został określony na 900 kWh rocznie, dla gospodarstw domowych składających się z dwóch

do czterech osób wynosi 1250 kWh rocznie, zaś 1500 kWh rocznie dla gospodarstw domowych składających się z więcej niż czterech osób. Koszty energii elektrycznej zużytej powyżej tego progu ponosiłby w całości odbiorca wrażliwy. Ryczałt stanowić będzie 30% iloczynu średniej ceny energii elektrycznej ogłoszonej przez Prezesa URE oraz określonego progu zużycia energii elektrycznej w gospodarstwie domowym.

System ryczałtu zostanie dopełniony przez rozwiązanie dotyczące obowiązku instalowania liczników przedpłatowych. W przypadku zwłoki z zapłatą za energię elektryczną przez odbiorcę wrażliwego, odbiorcy temu będzie obligatoryjnie instalowany licznik przedpłatowy na koszt przedsiębiorstwa energetycznego. Przesłanki instalowania licznika przedpłatowego będą tożsame z przesłankami wstrzymania dostarczania energii elektrycznej, w przypadku, o którym mowa w art. 6 ust. 3a ustawy - Prawo energetyczne. Z tym, że w przypadku odbiorcy zakwalifikowanego jako odbiorca wrażliwy zamiast wstrzymania dostarczania energii elektrycznej, takiemu odbiorcy zostanie obligatoryjnie zainstalowany licznik przedpłatowy.

W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.)

Ośrodki pomocy społecznej zostaną zobowiązane do wydawania decyzji odbiorcom wrażliwym, przyznająca uprawnienie temu odbiorcy do otrzymywania rachunku za energię elektryczną uwzględniającego ryczałt energetyczny oraz niezwłocznego informowania przedsiębiorstwa energetycznego o wygaśnięciu podstawy do otrzymywania zasiłku stałego lub okresowego.

Odbiorca chcący otrzymać rachunek za energię elektryczną uwzględniający przyznany ryczałt energetyczny, obowiązany jest do przedstawienia przedsiębiorstwu energetycznemu decyzji wydanej przez ośrodek pomocy społecznej uprawniającej do otrzymywania ryczałtu energetycznego. Przedsiębiorstwo energetyczne, na podstawie niniejszej decyzji wystawia rachunek temu odbiorcy uwzględniający przyznany ryczałt energetyczny. Przedsiębiorstwo energetyczne jest zobowiązane do przekazania do ośrodka pomocy społecznej faktury, uwzględniającej wystawione rachunki za energię elektryczną z przyznanym odbiorcom wrażliwym ryczałtem energetycznym. Ośrodek pomocy społecznej, na podstawie tej faktury dokonuje rekompensaty przedsiębiorstwu energetycznemu.

Przedsiębiorstwu energetycznemu, które wystawiło rachunek za energię elektryczną uwzględniający ryczałt energetyczny, na podstawie wydanej przez ośrodek pomocy

społecznej decyzji, przysługuje rekompensata z budżetu państwa w postaci transferu środków finansowych dokonywanych poprzez system pomocy społecznej na rzecz właściwego przedsiębiorstwa energetycznego.

Ze względu na fakt, iż transfer środków finansowych przez ośrodki pomocy społecznej do przedsiębiorstw energetycznych z tytułu udzielonego ryczału energetycznego będzie nowym zadaniem nałożonym na gminy, zadanie to będzie wpisane jako zadanie zlecone gminy z zakresu administracji rządowej w art. 18 ustawy o pomocy społecznej.

Proponuje się rozszerzenie katalogu świadczeń z pomocy społecznej w art. 36 poprzez dodanie ryczału energetycznego.

W związku z faktem, iż ryczałt energetyczny będzie przyznawany na podstawie decyzji administracyjnej, bez przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, należy rozszerzyć art. 106 ust. 4 ustawy, zawierający przedmiotowe wyjątki.

Ośrodki pomocy społecznej, będą zobowiązane do transferu środków finansowych do przedsiębiorstw energetycznych, które wystawiły na rzecz odbiorcy wrażliwego rachunek za energię elektryczną uwzględniający przyznany ryczałt.

W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176)

W świetle obecnie obowiązującego stanu prawnego udzielona bonifikata w płatności za energię elektryczną stanowiłaby nieodpłatne świadczenie w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, powiększając tym samym dochód podatnika podlegający opodatkowaniu. Co więcej zwiększenie dochodu po stronie odbiorcy wrażliwego mogłoby doprowadzić do sytuacji, w której odbiorca ten przestałby być uprawniony do świadczeń z pomocy społecznej. W związku z tym, należy w art. 21 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, zawierającego katalog zwolnień przedmiotowych od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, dodać jako podstawę do zwolnienia od tego podatku ryczałt energetyczny udzielony odbiorcy wrażliwemu.

VI. OCENA SKUTKÓW REGULACJI

I. Konsultacje społeczne

8. Założenia do wprowadzenia ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej były konsultowane w ramach, powołanej Zarządzeniem Przewodniczącego Zespołu

Sterującego do Spraw Realizacji „Programu dla elektroenergetyki” NR 01/09, z dnia 20 lipca 2009 r., *Grupy Roboczej do opracowania projektu rozwiązania prawnego dotyczącego ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na konkurencyjnym rynku energii elektrycznej w ramach krajowego systemu pomocy społecznej.*

W skład Grupy wchodzi stali przedstawiciele, wyznaczeni przez:

- Ministra Pracy i Polityki Społecznej,
- Ministra Finansów,
- Ministra Gospodarki,
- Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki,
- Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Projekt założeń do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorców wrażliwych energii elektrycznej został przesłany w ramach konsultacji społecznych do następujących podmiotów:

5. Samorządowe Stowarzyszenie Ośrodków Pomocy Społecznej „Forum”, ul. Cześćnikowska 18, 60-330 Poznań;
6. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej „Centrum”, ul. Mickiewicza 27, 28-100 Busko-Zdrój;
7. Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, ul. Wołyńska 22, 60-637 Poznań;
8. Towarzystwo Obrotu Energią, ul. Czackiego 7/9/11, 00-043 Warszawa.

Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. *o związkach zawodowych* oraz art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. *o organizacjach pracodawców* projekt założeń do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorców wrażliwych energii elektrycznej został przekazany do:

1. Pana Janusza Śniadka, Przewodniczącego KK NSZZ „Solidarność”, ul. Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk;
2. Pana Jana Guza, Przewodniczącego Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa;

3. Pana Wiesława Siewierskiego, Przewodniczącego Forum Związków Zawodowych, Pl. Teatralny 4, 85-069 Bydgoszcz.
4. Pana Andrzeja Malinowskiego, Prezydenta Konfederacji Pracodawców Polskich, ul. Brukselska 7, 03-973 Warszawa;
5. Pani Henryki Bochniarz, Prezydenta Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan, ul. Klonowa 6, 00-591 Warszawa;
6. Pana Jerzego Bartnika, Prezesa Związku Rzemiosła Polskiego, ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa;
7. Pana Marka Goliszewskiego, Prezesa Business Center Club – Związku Pracodawców, Plac Żelaznej Bramy 10, 00-136 Warszawa.

Projekt założeń przesłano również do Pana Marka Waleskiewicza Sekretarza Trójstronnej Komisji ds. Społeczno Gospodarczych.

Projekt założeń do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej jest dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki (w zakładce *prawo > projekty aktów prawnych > energetyka- „Projekt założeń do aktów prawnych wprowadzających system ochrony odbiorców wrażliwych energii elektrycznej”*).

II. Skutki przyjęcia założeń

2. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja.

Podmiotami, do których adresowane są przedmiotowe założenia to sprzedawcy energii elektrycznej, osoby zdefiniowane jako odbiorcy wrażliwi energii elektrycznej, ośrodki pomocy społecznej oraz urzędy skarbowe. Identyfikacja grupy odbiorców wrażliwych zachodzi w oparciu o kryteria zawarte w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362). Zgodnie z przepisami powyższej ustawy grupę odbiorców wrażliwych stanowiły będą osoby, którym przysługuje prawo do świadczeń pieniężnych (zasiłku stałego i okresowego) z pomocy społecznej, w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej (art. 8 ust. 1), posiadają zawartą z przedsiębiorstwem energetycznym umowę o dostarczanie energii elektrycznej oraz zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Przewiduje się, że system ten, przy zastosowaniu ww. kryteriów, na dzień dzisiejszy objąłby ok. 629 tys. rodzin.

9. Wpływ na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego (WARIANT I)

Założenia wprowadzenia ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej zakładają **system rekompensat**, którym miałyby być objęte przedsiębiorstwa energetyczne, polegający na refundacji z budżetu państwa kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwa energetyczne z tytułu ryczału przyznanego odbiorcom wrażliwym. Przedsiębiorstwu energetycznemu, które wystawiło rachunek za energię elektryczną uwzględniającego ryczałt, na podstawie wystawionego przez ośrodek pomocy społecznej zaświadczenia, przysługiwać będzie rekompensata od Skarbu Państwa, w postaci dotacji przedmiotowej.

W ustawie budżetowej zostaną przewidziane środki na dotacje przedmiotowe na realizację koncepcji ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej.

Na ośrodki pomocy społecznej zostanie nałożony obowiązek wydawania zaświadczeń potwierdzających uprawnienie do korzystania z zasiłku stałego lub okresowego oraz niezwłocznego informowania przedsiębiorstwa energetycznego o wygaśnięciu podstawy do otrzymywania tego zasiłku. W Polsce jest ok. 629 tys. rodzin otrzymujących zasiłki okresowe bądź stałe, zakładając, iż średnio co roku jednej rodzinie wydawane byłoby 2 zaświadczenia oraz biorąc pod uwagę koszty wydania zaświadczenia, opracowania systemu rejestracji i przekazywania comiesięcznego rejestru zaświadczeń koszt wydania jednego zaświadczenia łącznie z pozostałymi kosztami wyniosłby średnia 10 zł. Z związku z tym koszt realizacji w skali kraju wyniosłby ok. 12 600 (629 tys x 2 x 10 zł). Zadanie to będzie wpisane jako nowe zadanie gmin zlecone z zakresu administracji rządowej (finansowane z budżetu państwa). Skalę wypłacanych dotacji szacuję się na ok. 130 mln zł rocznie.

Proponowane rozwiązanie ochrony odbiorców wrażliwych funkcjonowało będzie w oparciu o już istniejący system pomocy społecznej. Potencjalny krąg osób uprawnionych do otrzymania bonifikaty pokrywa się kręgiem osób uprawnionych do otrzymywania świadczeń z pomocy społecznej, określonym już przez ośrodki pomocy społecznej, w związku z czym nie będzie konieczności ponownego identyfikowania kręgu odbiorców wrażliwych. Stąd powyżej zaprezentowany system ochrony odbiorców wrażliwych nie wygeneruje dodatkowych kosztów związanych z obsługą tego rozwiązania, m.in. w postaci aktualizacji danych, stanowiących podstawę do korzystania ze świadczeń z pomocy

społecznej. Kontrola i zadania wykonywane przez organy skarbowe oraz obowiązki resortu finansów wynikające z wdrożenia przedmiotowej koncepcji będą w ramach obecnie obowiązujących ustawowych kompetencji tych organów. W związku z tym nie wygenerują nadmiernych dodatkowych kosztów obsługi tego systemu. Działania urzędów skarbowych dotyczyć bowiem będą ok. 23 przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się obrotem energią elektryczną i sprzedających ją do odbiorców w gospodarstwach domowych. Z upływem czasu i postępującą liberalizacją rynku, skutkującą wzrostem liczby odbiorców dokonujących zmiany sprzedawcy energii elektrycznej, liczba ta może się zwiększyć. Obsługa powyższych 23 przedsiębiorstw energetycznych zaangażuje 20 właściwych terytorialnie urzędów skarbowych oraz 11 właściwych terytorialnie izb skarbowych. Sporadycznie mogą się zdarzyć przypadki odbiorców wrażliwych w innych przedsiębiorstwach obrotu. Wówczas obsługa dotacji dla takich przedsiębiorstw odbywać się będzie w ramach zwykłej działalności organów administracji. Koszty związane z obsługą tego systemu nie powinny przekroczyć 2 mln. zł.

Podsumowując, koszt świadczeń na rzecz odbiorców wrażliwych w zaprezentowanej koncepcji szacuje się na ok. 130 mln zł rocznie, natomiast koszt obsługi tego systemu wynosi ok. 14 mln zł. Zatem całościowy koszt systemu ochrony odbiorcy wrażliwego w tym kształcie wynosi ok. 144 mln zł rocznie.

10. Wpływ na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego (WARIANT II)

Założenia wprowadzenia ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej zakładają **system rekompensat**, którym miałyby być objęte przedsiębiorstwa energetyczne, polegający na refundacji z budżetu państwa kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwa energetyczne z tytułu ryczału przyznanego odbiorcom wrażliwym. Przedsiębiorstwu energetycznemu, które wystawiło rachunek za energię elektryczną uwzględniającego przyznany ryczałt energetyczny, na podstawie wydanej przez ośrodek pomocy społecznej na rzecz odbiorcy wrażliwego decyzji, przysługiwać będzie rekompensata od Skarbu Państwa, w postaci transferu środków finansowych dokonywana poprzez system pomocy społecznej.

W ustawie budżetowej zostaną przewidziane środki na realizację koncepcji ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej.

Na ośrodki pomocy społecznej zostanie nałożony obowiązek wydawania decyzji uprawniającej odbiorcę wrażliwego do otrzymywania ryczału energetycznego oraz

niezwłocznego informowania przedsiębiorstwa energetycznego o wygaśnięciu podstawy do otrzymywania zasiłku stałego lub okresowego.

W związku z nałożeniem na gminę zadania zleconego, po stronie gmin powstaną dodatkowe koszty. Szacuje się, iż koszt jednostkowy postępowania administracyjnego gminy (ośrodka pomocy społecznej) w sprawie przyznania uprawnienia do przyznania ryczałtu energetycznego, bez konieczności przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, wynoszą 47 zł. W Polsce jest ok. 629 tys. rodzin otrzymujących zasiłki okresowe bądź stałe. Zatem szacunkowy całkowity koszt obsługi systemu wynosi minimum 30 mln zł rocznie. Przy konieczności wydania kolejnych decyzji, koszt ten będzie proporcjonalnie większy. Wartość przyznanych ryczałtów szacuje się na ok. **130 mln zł** rocznie.

Zadanie to będzie wpisane jako nowe zadanie gmin zlecone z zakresu administracji rządowej (finansowane z budżetu państwa).

Podsumowując, koszt świadczeń na rzecz odbiorców wrażliwych w zaprezentowanej koncepcji szacuje się na ok. 130 mln zł rocznie, natomiast koszt obsługi tego systemu wynosi ok. 30 mln zł. Zatem całkowity koszt systemu ochrony odbiorcy wrażliwego w tym kształcie wynosi ok. 160 mln zł rocznie.

11. Wpływ regulacji na sektor przedsiębiorstw (WARIANT I)

Proponowane rozwiązanie nie wygeneruje istotnych dodatkowych kosztów po stronie przedsiębiorstw energetycznych, gdyż przyznana bonifikata będzie rekompensowana poprzez mechanizm dotacji przedmiotowej. Koszty po stronie przedsiębiorstw energetycznych związane z obsługą systemu będą znikome. Natomiast niższe opłaty za energię elektryczną wpłyną korzystnie na ściągalność należności od odbiorców końcowych.

12. Wpływ regulacji na sektor przedsiębiorstw (WARIANT II)

Proponowane rozwiązanie nie wygeneruje nadmiernych dodatkowych kosztów po stronie przedsiębiorstw energetycznych.. Natomiast przelewane środki finansowe przedsiębiorstwom energetycznym przez ośrodki pomocy społecznej z tytułu pomocy odbiorcom wrażliwym wpłyną korzystnie na ściągalność należności od odbiorców końcowych.

13. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Nie przewiduje się wpływu przedmiotowych założeń na rynek pracy.

14. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Nie przewiduje się wpływu przedmiotowych założeń w powyższym zakresie.

15. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Nie przewiduje się wpływu przedmiotowych założeń w powyższym zakresie.

16. Skutki prawne związane z wejściem w życie projektowanego aktu (WARIANT I)

Wdrożenie przedmiotowych założeń nie wymaga uregulowania w odrębnej ustawie, lecz potrzebne będą jedynie zmiany w obecnie obowiązujących przepisach:

- *Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r., Nr 89, poz. 625)* - wprowadzenie definicji odbiorcy wrażliwego oraz obowiązek współpracy przedsiębiorstwa energetycznego z ośrodkami pomocy społecznej;

- *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362)* - obowiązek współpracy ośrodków pomocy społecznej z przedsiębiorstwem energetycznym;

- *Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176)* – dopisanie podstawy prawnej do zwolnienia od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych ryczałtu udzielonego odbiorcom wrażliwym.

17. Skutki prawne związane z wejściem w życie projektowanego aktu (WARIANT II)

Wdrożenie przedmiotowych założeń nie wymaga uregulowania w odrębnej ustawie, lecz potrzebne będą jedynie zmiany w obecnie obowiązujących przepisach:

- *Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r., Nr 89, poz. 625)* - wprowadzenie definicji odbiorcy wrażliwego, ogłoszenie wysokości ryczałtu energetycznego oraz obowiązek instalowania liczników przedpłatowych;

- *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362)* - obowiązek transferu środków finansowych poprzez system pomocy społecznej do przedsiębiorstwa energetycznego oraz wydawanie decyzji uprawniających odbiorcę wrażliwego do ryczałtu energetycznego;

- *Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176)* – dopisanie podstawy prawnej do zwolnienia od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych ryczałtu energetycznego przyznanego odbiorcom wrażliwym.